

केन्द्रीय बौद्ध विद्या संस्थान, उच्चतर माध्यमिक
विद्यालय, चोगलमसर, लेह केन्द्र शासित प्रदेश
लद्दाख।

དབུ་སྐྱོན་གཞུང་ནང་པའི་རིག་གནས་མཐོ་སློབ་ཁང་གི་འགྲེང་རིམ་
གོང་མའི་སློབ་ལྷན། ལྷོ་གཞུང་། དབུ་སྐྱོན་གཞུང་མངའ་སྡེ། ལྷེ།

Central Institute of Buddhist Studies, Senior Secondary School

Choglamsar Leh 194104 (U.Tof Ladakh) India.

E:mail: principal.cibsleh@gmail.com

संपूर्णानंद संस्कृत विश्वविद्यालय, वाराणसी (सीमान्त प्रदेशीय) केन्द्रीय बौद्ध विद्या संस्थान, चोगलमसर, लेह- लद्दाख।
निम्न विषयों के आधार पर पाठ्यक्रम 2024-2025 से प्रभावी।

पूर्णांक- 100

Maximum Marks-100

बाह्यांक -70

External- 70

आन्तरिक- 30

Internal- 30

पूर्व मध्यमा - प्रथम

प्रथम पत्र - अनिवार्य संस्कृत

First paper Compulsory Sanskrit

द्वितीय पत्र - अनिवार्य हिन्दी

Second paper Compulsory Hindi

तृतीय पत्र- अनिवार्य भोटी

Third paper Compulsory Bhoti

चतुर्थ पत्र - अनिवार्य भोट बौद्ध दर्शन

Fourth paper Compulsory Bhot Bauddh
Darshan

पंचम पत्र - अनिवार्य गणित

Fifth paper Compulsory Mathematics

षष्ठ पत्र वैकल्पिक विषय (कोई एक)

Sixth Paper Optional Subject (Any One)

1 पालि

Pali

2 भोट पौराणिक इतिहास

Bhot Puranic History

3 सामाजिक विज्ञान

Social Science

4 संस्कृत बौद्ध दर्शन

Sanskrit Buddha Darshana

5 विज्ञान

Science

6 तुलनात्मक दर्शन

Comparative Philosophy

सप्तम पत्र - अनिवार्य अंग्रेजी

Seventh paper Compulsory English

अष्टम पत्र - (अतिरिक्त पत्र) संगणक

Eight Paper (Additional) Computer

पूर्व मध्यमा-प्रथम
अनिवार्य संस्कृत

प्रथम प्रश्न-पत्र

पूर्णांक:- 100

बाह्यांक:- 70

आन्तरिक:-30

पाठ्य पुस्तक:

1. बुद्धचरितम्प्रथमसर्ग(श्लोक संख्या 1- 30)
(अनुवाद, व्याख्या, आलोचनात्मक प्रश्न20)
2. शेमुषि भाग-1 NCERT (पाठ:-प्रथम:-1, द्वितीय:-2, पञ्चम:-5) 20
3. व्याकरण लघुसिद्धान्तकौमुदी, संज्ञा प्रकरणम्10
4. संस्कृत में प्रार्थनापत्र 10
5. शब्दरूपअकारान्त पुल्लिंग(ग्रामः,देवः,विद्यालयः) 10

अङ्क विभाजन:-

1. श्लोकों का अनुवाद तथा व्याख्या 20
2. पठित पाठ्यक्रम से प्रश्न उत्तर तथा शब्द 20
3. लघुसिद्धान्तकौमुदीप्रत्याहार रचना,उच्चारणस्थान,सूत्र व्याख्या आदि10
4. संस्कृत में प्रार्थना पत्र 10
5. शब्दरूप 10

आन्तरिक मूल्यांकन- 30

परियोजना एवं कार्य – 10 दैनिक उपस्थिति:- 10 प्रस्तुतिकरण एवं परीक्षा -10

पूर्वमध्यमा, प्रथम वर्ष

विषय- हिंदी
प्रश्नपत्र द्वितीय

पूर्णांक— 100
बाह्यांक— 70
आन्तरिक मूल्यांकन— 30

पाठ्यपुस्तक क्षितिज, भाग- 1. एन.सी.ई.आर.टी. नई दिल्ली

भाग- 1 **गद्य खंड** **21**

अंक

1. पाठ सं 1	दो बैलों की कथा	प्रेमचंद
2. पाठ सं 2	ल्हासा की ओर	राहुल सांकृत्यायन
3. पाठ सं. 3	उपभोक्तावाद की संस्कृति	श्यामाचरण दुबे
4. पाठ सं. 5	साँवले सपनों की याद	जाबिर हुसैन
5. पाठ सं. 6	प्रेमचंद के फटे जूते।	हरिशंकर परसाई

अंक विभाजन

1. एक लेखक का जीवन और साहित्यिक परिचय	7
2. एक पाठ का सारांश-लेखन	7
3. पाठों पर आधारित सात अतिलघुत्तरीय प्रश्न 7 (प्रत्येक 01.01 अंक)	7

भाग- 2 **काव्य खंड** **21**

अंक

1. कविता सं. 9	साखियाँ एवं संवाद	कबीर
2. कविता सं 11	सवैये	रसखान
3. कविता सं 12	कैदी और कोकिला	माखनलाल चतुर्वेदी
4. कविता सं 13	ग्राम श्री	सुमित्रानंदन पंत
5. कविता सं 14	चंद्रगहना से लौटती बेर	केदारनाथ अग्रवाल

अंक विभाजन

1. एक कवि का जीवन और साहित्यिक परिचय	7
2. दो पठित काव्यांश (02-02 अंकों के प्रश्नों के उत्तर)	14

भाग- 3 **व्याकरण एवं रचना खंड** **28 अंक**

1. वर्ण विचार: वर्ण, वर्णमाला, स्वर, व्यंजन, अनुस्वार, अनुनासिक तथा विसर्ग का परिचय

(परिभाषाएँ और उदाहरण)

2. अंको तथा अक्षरों में गणना - लेखन (एक से सौ तक)

3. निबंध लेखन

4. संज्ञा के विकारक तत्त्व: लिंग, वचन तथा कारक का परिचय

5. पत्र - लेखन (व्यक्तिगत पत्र)

अंक विभाजन

1. वर्ण विचार और गणना-लेखन	8 (04, 04) अंक
2. संवाद लेखन	6
3. संज्ञा के विकारक तत्त्व (परिभाषाएँ तथा पाठ्य पुस्तक के आधार पर लिंग और वचन बदलना)	8 (04, 04) अंक
4. पत्र लेखन	6

सहायक पुस्तके

1. संक्षिप्त हिंदी व्याकरण: कामता प्रसाद गुरु, नागरी प्रचारिणी सभा, वाराणसी
2. हिंदी व्याकरण (कक्षा 9 और 10 के लिए): रा.शे. अनुसंधान और प्रशिक्षण परिषद्, नई दिल्ली
3. सुबोध हिंदी व्याकरण तथा निबंध रचना: डॉ. जियालाल हड़ू, कपूर ब्रदर्स, जम्मू

आंतरिक मूल्यांकन (Internal Assessment – 30)

1. परियोजना (Project) – 10
2. दैनिक उपस्थिति (Attendance) – 10
3. प्रस्तुतीकरण (Presentation) - 10

ལེ་ཚན་དང་པོ། ༡ མིང་གཞི་སྤྱི་ལོ་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ། ༢ བུ་གསེས་གསལ་ལྟེན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ། ༣ སློབ་འཇུག་གི་རྟགས་ཀྱི་
 དབྱེ་བ་དང་། སློབ་འཇུག་བ་ཡིག་གི་འཇུག་ལུལ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ། ༤ སློབ་འཇུག་གི་མ་བཞིའི་འཇུག་ལུལ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ། ༥ སློབ་འཇུག་གི་
 རི་ལྟར་འཇུག་བ། ཅི་ཕྱིར་འཇུག་པའི་དཔོན་པོ་བདག་གཞན་གྱི་དབྱེ་བ་མདོར་བསྟན།

ལེ་ཚན་གཉིས་པ། ༡ ཏུས་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ༢ བདག་གཞན་གྱི་བྱུང་བར་རྒྱས་བཤད། ༣ སློབ་འཇུག་གི་ཅི་ཕྱིར་འཇུག་
 པའི་ལྷན་མ་ཚེས་། ༤ རྗེས་འཇུག་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་དང་དེའི་རྟགས་ཀྱི་ཅི་ཕྱིར་འཇུག་པའི་དོན་གྱི་འཇུག་ཚུལ།

ཚུམ་རིག

ཁ ༧ ལེ་ཚན་གསུམ་བཅའ་མོ་སློབ་ཀྱི་སློབ་དེབ་ཏུ་འཁོད་པའི་ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད།
 འགྲེལ་བ། ལེགས་བཤད་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་གྱི་དོན་འགྲེལ་སློབ་གསལ་ལྟར་བའི་བསྟེན་གནས། མཚན་པ་པོ། མཁན་པོ་སངས་
 རྒྱས་བསྟན་འཛིན།

༡ རྟེན་སྐྱ་ལེགས་བཤད། རྟེ་ཚན། ༧

དྲི་ཤོག་བཟོ་སྐྱབས།

༡ རྟེ་བཟོ་དེབ་གཅིག་གིས་ལན་གཏང་རྒྱ་ཡོད་པའི་དྲི་བ་བྱང་ཤོས་བཟུ་ལ་ལན་དེས་བར་འབྲི་རྒྱ།

ཨང་༡་ཡོད། ༡༠

༢ རྟེ་དྲི་བ་བྱང་ཏུ་དྲུག་ལས་བཞི་ལ་ལན་དེས་བར་འབྲི་རྒྱ། ཨང་ལྔ་དེ་ཡོད། ༢༠

༣ རྟེ་དྲི་བ་བདུན་ལས་ལྔ་ལ་ལན་ཟབ་རྒྱས་འབྲི་རྒྱ། དྲི་བ་དེ་ལ་ཨང་དྲུག་དེ་ཡོད། ༣༠

༤ རྟེ་རང་རྩོམ་གྱི་ལན་འབྲི་རྒྱ་ཡོད་པའི་དྲི་བ་གཅིག་ལ་ལན་འབྲི་རྒྱ་ཨང་བཟུ་ཡོད། ༡༠

Internal Assessment

30MARKS

I) Presentation

10 marks

II) Assignment

10 marks

III) Attendance

10 marks

༩ དབུས་གཞུང་ནང་པའི་རིག་གནས་མཐོ་སློབ་ཁང་གི་འབྲིང་རིམ་གོང་མའི་སློབ་ལྷན་གྱི་ཚུམ་ཚུལ། རྗེས་ལ་དྲུག་ལ།

འཛིན་གྱི། དབུ་མ་འོག་མ་ལོ་རིམ་དང་པོ།

Class: PM I

སློབ་ཚན། བུ་ཚོས་རྒྱ་གཞུང་།

Subject: Bhot Baudh Darshan

དྲི་ཤོག་བཞི་པ།

Paper: 4th

རྩ་བའི་ཨང་འཛོམས། ༡༠༠།

Total Marks: 100

འབྲི་རྒྱུགས་ལ་འཕྲོ་མང་། ༡༠།
 འཛིན་གྲུའི་དབྱུང་ཞིབ་བྱེད་སྒོར་འཕྲོ་མང་། ༣༠།

External 70 Marks
 Internal 30 Marks

སློབ་དེབ་དང་པོ། ལེགས་བཤད་སློབ་གསུང་མིག་འབྱེད། མཛེད་པ་པོ། སློབ་མོར་གོང་ས་བརྟུ་བཞི་པ།
 སློབ་དེབ་གཉིས་པ། འོན་བདུན་བརྟུ་མཛེད་པ་པོ། དགོ་ལྡན་མཁས་གྲུབ་དགོ་ལེ་དཔལ་བཟང་། དགོ་ལྡན་པའི་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲུབ་པ།

- ༡༽ སློབ་ཚན་དང་པོ། ཚོས་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན།ཤོག་གངས་ ༢ རན་ ༡༡ བར།
- ༢༽ སློབ་ཚན་གསུམ་པ། སངས་རྒྱལ་གྱི་གསུང་རྒྱུ་ལྡན་སློབ་གསུམ་དུ་འདུ་ཚུལ་དང་ལྡན་སློབ་གསུམ་འཛོག་པའི་
 རྒྱ་མཚན།.....ཤོག་གངས་ ༡༩ རན་ ༢༤ བར།
- ༣༽ སློབ་ཚན་བཞི་པ། བརྗོད་བྱ་བསྐབ་གསུམ་ལས། ཚུལ་ཁྲིམས་གྱི་བསྐབ་པའི་སློབ་ཤོག་གངས་ ༢༥ རན་ ༣༥།
- ༤༽ སློབ་ཚན་བརྒྱུད་པ། དངོས་པོ་བརྒྱུད་མདོར་བསྟན།.....ཤོག་གངས་ ༣༧ རན་ ༤༠ བར།
- ༥༽ སློབ་ཚན་དགུ་པ། འོན་བདུན་བརྟུ་དུ་ནས་ཐོག་ཆེན་སློབ་ལམ་བརྟུ་ཤོག་གངས་ ༤༡ རན་ ༤༤ བར།
- ༦༽ སློབ་ཚན་བརྟུ་པ། རང་བཞིན་གནས་ལེགས་ནས་གོ་རྒྱུ་བརྟུ་ཤོག་གངས་ ༤༥ རན་ ༤༧ བར།
- ༧༽ སློབ་ཚན་བརྟུ་གཅིག་པ། འཇུག་རྒྱུ་ནས་དེས་བྱུང་རྒྱུ་བའི་བརྟུ་ཤོག་གངས་ ༤༩ རན་ ༥༠ བར།

གོང་གསུངས་སློབ་དེབ་ལས་མང་འཕྲོ་བདུན་ཅུའི་དྲི་བ་གཏོང་སྟངས་གསལ་བཤད་ནི།
 ༡༡༽ བརྗོད་པ་གཅིག་པའི་དྲི་བ་བརྟུ་ལས། དྲི་བ་ལྡེའི་ལན་འབྲི་རྒྱ།...མང་། ༢ X ༥ = ༡༠།
 ༡༢༽ དྲི་བ་བྱུང་བརྒྱུད་ལས། དྲི་བ་ལྡེའི་ལན་འབྲི་རྒྱ།...མང་། ༥ X ༥ = ༢༥།
 ༡༣༽ དྲི་བ་དགུ་ལས། དྲི་བ་ལྡེའི་ལན་འབྲི་རྒྱ།...མང་། ༧ X ༥ = ༣༥།

འཛིན་གྲུའི་ནང་གི་དབྱུང་ཞིབ། འཕྲོ་མང་། ༣༠

Internal Assessment Marks-30

- ༡ རྒྱུ་ལྡེའི་འབྲོར་ཐོ། འཕྲོ་མང་། ༡༠
- ༢ རྒྱུ་ལྡེའི་ཚོམ་ཤོག། འཕྲོ་མང་། ༡༠
- ༣ རྒྱུ་ལྡེའི་གཏམ་བཤད། འཕྲོ་མང་། ༡༠

PM-I

**Subject: -Math
 Paper 5th**

**Max.Marks:100
 External: 70 Marks
 Internal: 30 Marks**

Annual Syllabus

Units	Unit Name	Marks
I	NUMBER SYSTEM	08
II	ALGEBRA	17
III	COORDINATE GEOMETRY	04

IV	GEOMETRY	28
V	MENSURATION	13
VI	STATISTICS & PROBABILITY	10
	TOTAL	80

COURSE DETAILS

UNIT I: NUMBER SYSTEM

1. REAL NUMBERS

(16 Periods)

- Review of representation of natural numbers, integers, rational numbers on the number line. Representation of terminating / non-terminating recurring decimals on the number line through successive magnification. Rational numbers as recurring/ terminating decimals. Operations on real numbers. **i.e Ex.1.1, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6**
- Examples of non-recurring/non-terminating decimals. Existence of non-rational numbers (irrational numbers) such as, and their representation on the number line. Explaining that every real number is represented by a unique point on the number line and conversely, viz. every point on the number line represents a unique real number.
- Definition of nth root of a real number.
- Rationalization (with precise meaning) of real numbers of the type $\frac{a}{b\sqrt{x}}$ and $\frac{a}{b\sqrt{x} + c}$ (and their combinations) where x and y are natural number and a and b are integers.
- Recall of laws of exponents with integral powers. Rational exponents with positive real bases (to be done by particular cases, allowing learner to arrive at the general laws.)

UNIT II: ALGEBRA

1. POLYNOMIALS

(23) Periods

Definition of a polynomial in one variable, with examples and counter examples. Coefficients of a polynomial, terms of a polynomial and zero polynomial. Degree of a polynomial. Constant, linear, quadratic and cubic polynomials. Monomials, binomials, trinomials. Factors and multiples. Zeros of a polynomial. Motivate and State the Remainder Theorem with examples. Statement and proof of the Factor Theorem. Factorization of $ax^2 + bx + c$, $a \neq 0$ where a, b and c are real numbers, and of cubic polynomials using the Factor Theorem. Recall of algebraic expressions and identities. Verification of identities and their use in factorization of polynomials. **i.e Ex. 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5**

2. LINEAR EQUATIONS IN TWO VARIABLES

(14) Periods

Recall of linear equations in one variable. Introduction to the equation in two variables. Focus on linear equations of the type $ax+by+c=0$. Explain that a linear equation in two variables has infinitely many solutions and justify their being written as ordered pairs of real numbers, plotting them and showing that they lie on a line. Graph of linear equations in two variables. Examples, problems from real life, including problems on Ratio and Proportion and with algebraic and graphical solutions being done simultaneously. **i.e Ex.4.1, 4.2, 4.3**

UNIT III: COORDINATE GEOMETRY

COORDINATE GEOMETRY

(6) Periods

The Cartesian plane, coordinates of a point, names and terms associated with the coordinate plane, notations, plotting points in the plane. **Ex. 3.1,3.2, 3.3**

UNIT IV: GEOMETRY

1. INTRODUCTION TO EUCLID'S GEOMETRY (Not for assessment) 6) Periods

History - Geometry in India and Euclid's geometry. Euclid's method of formalizing observed phenomenon into rigorous Mathematics with definitions, common/obvious notions, axioms/postulates and theorems. The five postulates of Euclid. Equivalent versions of the fifth postulate. Showing the relationship between axiom and theorem, for example:

- (Axiom) 1. Given two distinct points, there exists one and only one line through them. (Theorem) 2. (Prove) Two distinct lines cannot have more than one point in common.

i.e Introduction

2. LINES AND ANGLES

(13) Periods

- (Motivate) If a ray stands on a line, then the sum of the two adjacent angles so formed is 180° and the converse.
- If two lines intersect, vertically opposite angles are equal.

3. (Motivate) Results on corresponding angles, alternate angles, interior angles when a transversal intersects two parallel lines.

4. (Motivate) Lines which are parallel to a given line are parallel.

5. The sum of the angles of a triangle is 180°.

6. (Motivate) If a side of a triangle is produced, the exterior angle so formed is equal to the sum of the two interior opposite angles. i.e Ex. 6.1, 6.2

3. TRIANGLES

(20) Periods

1. Motivate Two triangles are congruent if any two sides and the included angle of one triangle is equal to any two sides and the included angle of the other triangle (SAS Congruence).

2. Motivate Two triangles are congruent if any two angles and the included side of one triangle is equal to any two angles and the included side of the other triangle (ASA Congruence).

3. (Motivate) Two triangles are congruent if the three sides of one triangle are equal to three sides of the other triangle (SSS Congruence).

4. (Motivate) Two right triangles are congruent if the hypotenuse and a side of one triangle are equal (respectively) to the hypotenuse and a side of the other triangle. (RHS Congruence)

5. The angles opposite to equal sides of a triangle are equal.

6. (Motivate) The sides opposite to equal angles of a triangle are equal.

7. (Motivate) Triangle inequalities and relation between 'angle and facing side' inequalities in triangles.

i.e Ex. 7.1

4. QUADRILATERALS

(10) Periods

1. Prove The diagonal divides a parallelogram into two congruent triangles.

2. (Motivate) In a parallelogram opposite sides are equal, and conversely.

3. (Motivate) In a parallelogram opposite angles are equal, and conversely.

4. (Motivate) A quadrilateral is a parallelogram if a pair of its opposite sides is parallel and equal.

5. (Motivate) In a parallelogram, the diagonals bisect each other and conversely.

6. (Motivate) In a triangle, the line segment joining the mid points of any two sides is parallel to the third side and in half of it and (motivate) its converse. i.e Complete introduction of parallelogram along with mid point theorem.

5. AREA

(7) Periods

Review concept of area, recall area of a rectangle.

1. Parallelograms on the same base and between the same parallels have equal area.

2. (Motivate) Triangles on the same base (or equal bases) and between the same parallels are equal in area. i.e, Introduction

6. CIRCLES

(15) Periods

Through examples, arrive at definition of circle and related concepts-radius, circumference, diameter, chord, arc, secant, sector, segment, subtended angle.

1. Equal chords of a circle subtend equal angles at the center and (motivate) its converse.

2. (Motivate) The perpendicular from the center of a circle to a chord bisects the chord and conversely, the line drawn through the center of a circle to bisect a chord is perpendicular to the chord.

3. (Motivate) There is one and only one circle passing through three given non-collinear points. 4.

(Motivate) Equal chords of a circle (or of congruent circles) are equidistant from the center (or their respective centers) and conversely.

5. The angle subtended by an arc at the center is double the angle subtended by it at any point on the remaining part of the circle.

6. (Motivate) Angles in the same segment of a circle are equal.

7. (Motivate) If a line segment joining two points subtends equal angle at two other points lying on the same side of the line containing the segment, the four points lie on a circle.

8. (Motivate) The sum of either of the pair of the opposite angles of a cyclic quadrilateral is 180° and its converse. Ex. 10.1, 10.2

7. CONSTRUCTIONS

(10) Periods

1. Construction of bisectors of line segments and angles of measure 60°, 90°, 45° etc., equilateral triangles.

UNIT V: MENSURATION

1. AREAS (4) Periods

Area of a triangle using Heron's formula (without proof) and its application in finding the area of a quadrilateral. **Ex. 12.1**

2. SURFACE AREAS AND VOLUMES (12) Periods

Surface areas and volumes of cubes, cuboids, spheres (including hemispheres) and right circular cylinders/cones. **Introduction of all formula's**

UNIT VI: STATISTICS & PROBABILITY

1. STATISTICS

(13) Periods

Introduction to Statistics: Collection of data, presentation of data — tabular form, ungrouped / grouped, bar graphs, histograms (with varying base lengths), frequency polygons. Mean, median and mode of ungrouped data. **Ex. 14.1**

2. PROBABILITY

(9) Periods

History, Repeated experiments and observed frequency approach to probability. Focus is on empirical probability. (A large amount of time to be devoted to group and to individual activities to motivate the concept; the experiments to be drawn from real - life situations, and from examples used in the chapter on statistics). **Ex. 15.1**

Internal Assessment

30MARKS

I) Presentation

10 marks

II) Assignment

10 marks

III) Attendance

10 marks

पूर्वमध्यमा – प्रथम वर्ष
विषय–पालि

षष्ठ–पत्र

पूर्णांक– 100
बाह्यांक– 70
आन्तरिक मूल्यांकन– 30

1) धम्मपद–

अंक–30

यमकवग्गो
अप्पमादवग्गो
चिन्तवग्गो

2) पालि पाठमाला–

अंक–20

पठमो पाठो से पंचमो पाठो तक।

3) पालि व्याकरण–

अंक– 10

शब्द रूप – बुद्ध, फल, लता, मुनि, भिक्खु
धातु रूप – भव, पठ, लिख, हस, गम, पच

4) कच्चायण व्याकरण–

अंक–10

वचन, पुरिस, काल परिचय, (पेज 1 से 32 तक)

आंतरिक मूल्यांकन – 30

कक्षा उपस्थिति–10

कक्षा प्रस्तुतिकरण–10

अधिन्यास कार्य– 10

संदर्भ ग्रंथ सूची –

पालिपाठमाला – पठमो भागो, भिक्षु धर्मरक्षित
कच्चायण व्याकरण – ल0 न0 तिवारी और बी0 शर्मा
धम्मपद – भिक्षु धर्मरक्षित
पालि व्याकरण – भिक्षु धर्मरक्षित

དབྱུང་གཞུང་ནང་པའི་རིག་གནས་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་འབྲིག་རིམ་གོང་མའི་སློབ་ལྷན། ལྷོ་ག་ཚལ།
སླེ། དབྱུང་གཞུང་མངའ་སྡེ་ལ་དུགས།

སློབ་ཚན། བང་པའི་ཚོས་འབྲུང་དང་རྒྱལ་རབས།

Subject: Bauddh Puranic History

འཛིན་ལྷན། དབྱུང་མ་ལོག་མ་ལོ་རིམ་དང་ལོ་(དབྱུང་པ།)	Class: PM I
རྩི་ལོག་ལྷན་པ།	Paper: 6 th
ཁྱོད་བསྐྱོམས་ཨང་བརྒྱ།	Total Marks: 100
གྲེས་རྒྱགས་ལ་ཨང་བདུན་ཅུ།	External: 70
བང་དོན་དབྱུང་པ་ལྷེད་རྒྱའི་བྱ་གཞག ༣༠	Internal: 30

༡༽ **སློབ་དེབ།** དབྱུང་གཞུང་ནང་པའི་རིག་གནས་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་འཛིན་ལྷན་དབྱུང་པའི་སློབ་དེབ་ནང་རིག་པའི་རིག་གནས། རྒྱལ་རབས། རྒྱགས་ལྷན་དང་ལོ།

དབྱུང་གཞུང་ནང་པའི་རིག་གནས་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་པར་མ།

༢༽ **སློབ་དེབ།** དབྱུང་གཞུང་ནང་པའི་རིག་གནས་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་འཛིན་ལྷན་དབྱུང་པའི་སློབ་དེབ་ནང་རིག་པའི་རིག་གནས། རྒྱལ་རབས། རྒྱགས་ལྷན་གཉིས་པ།

དབྱུང་གཞུང་ནང་པའི་རིག་གནས་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་པར་མ།

1. དབྱུང་གཞུང་ནང་པའི་རིག་གནས་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་འཛིན་ལྷན་དབྱུང་པའི་སློབ་དེབ་ཀྱི་རྒྱགས་ལྷན་དང་ལོ་སློབ་དེབ་ལས་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སློབ་ཚན་དང་ལོ། གསུམ་པ། བཞི་པ། ལྷ་པ། ལྷན་པ། བདུན་པ། བརྒྱད་པ་བཅས་ལས་ཨང་གི་སྐུམ་ཅུའི་རྩི་བ། ༣༠

2. དབྱུང་གཞུང་ནང་པའི་རིག་གནས་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་འཛིན་ལྷན་དབྱུང་པའི་སློབ་དེབ་ཀྱི་རྒྱགས་ལྷན་གཉིས་པའི་སློབ་དེབ་ལས་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སློབ་ཚན་དང་ལོ་ནས་བཅུ་གསུམ་བར་སློབ་ཚན་ཆ་ཚང་བསྐྱོམས་ཨང་གི་བཞི་བཅུའི་རྩི་བ་གནང་རྒྱ། ༤༠

3. **Internal Assessment** **30MARKS**
 - I) Presentation 10 marks
 - II) Assignment 10 marks
 - III) Attendance 10 marks

PM-I

Subject: -Social Science
Paper 6th

Max.Marks:100
External: 70 Marks
Internal: 30 Marks

Annual Syllabus

1. CONTEMPORARY INDIA – I

1. India – Size and Location.
2. Physical features of India.
3. Drainage.
4. Natural vegetation and wild life.

2. ECONOMICS

1. The story of village Palampur.
2. People as resource.
3. Poverty as a challenge.

3. INDIA AND THE CONTEMPORARY WORLD – I

SECTION – I : Events and processes

1. The French Revolution.
2. Nazism and the rise of Hitler.

SECTION – II : Livelihoods, economics and societies

1. Pastoralists in the modern world.
2. Peasants and farmers.

4. DEMOCRATIC POLITICS – I

Chapter 1 – Democracy in the contemporary world.
Chapter 2 – What is Democracy? Why Democracy?
Chapter 3 – Constitutional design.
Chapter 5 – Working of Institutions.

Internal Assessment

- I) Presentation
- II) Assignment
- III) Attendance

30MARKS

10 marks

10 marks

10 marks

संस्कृत बौद्ध दर्शन

कक्षा – पूर्वमध्यमा प्रथम

पत्र- षष्ठ

पूर्णांक:- 100

बाह्यांक:- 70

आन्तरिक:-30

पाठ्यग्रन्थ

1. शिक्षासमुच्चयकारिका (सम्पूर्ण) 50
(आचार्य शान्तिदेव)
 - धर्मचक्रप्रवर्तन
 - बोधिचित्त
 - बोधिसत्त्व की लोकमंगल भावना
 - बोधिसत्त्वचर्या
 - पारमिता
 - दशभूमि
 - आचार्य शान्तिदेव का जीवन परिचय
2. बौद्ध धर्म दर्शन का सामान्य परिचय 20
 - भगवान बुद्ध का जीवन परिचय
 - महायान का उद्भव एवं विकास
 - महायान की व्युत्पत्ति
 - बौद्ध धर्म की शाखायें
 - बौद्ध संगीति

आन्तरिक मूल्यांकन- 30

परियोजना एवं कार्य – 10 दैनिक उपस्थिति:- 10 प्रस्तुतिकरण एवं परीक्षा -10

PM-I

Subject: -Science
Paper 6th

Max.Marks:100
External: 70 Marks
Internal: 30 Marks

Annual Syllabus

Book: Text book for class IX NCERT

Unit No.	Unit	Marks
1.	Matter - Its Nature and Behavior	20
2.	Organization in the Living World	20
3.	Motion, Force and Work	15
4.	Natural Resources (Environment, Food production)	15
	Total	70
	Internal assessment	30
	Grand Total	100

Theme: Materials

Unit I: Matter-Nature and its behavior

Chapter 1: Matter- nature and behavior.

Definition of matter, Characteristic of matter, state of matter solid, liquid and gas, change of state, Evaporation

Chapter2: Is matter around us is pure:

What is a mixture? What is Solution? Separating the components of mixture, Physical and chemical changes.

Chapter3: Atoms and molecules, Law of Chemical Combination, what is atom? What is molecule, Writing Chemical Formulae?

Chapter4: Structure of atoms: charged Particles in matter, Structure of atom, How do Electrons distributed in different orbits, Valency, Atomic Number and Mass Number, Isotopes and Isobars.

Theme: The World of the Living

Unit II: Organization in the Living World

Chapter 5: The fundamental Unit of life: what are living organisms made up of? What is Cell made up of ?

Chapter 6: Tissues: Plant tissues animal tissues and plant tissues

Theme: Moving Things, People and Ideas

Unit III: Motion & Force

Chapter 8: Motion: Describing Motion measuring the rate of motion, rate of change of velocity, uniform circular motion.

Chapter 9: Force and Newton's laws: Newton's Laws of Motion, first law, Inertia and mass, second law of motion, third law of motion.

Chapter 10: Gravitation: Gravitation, mass, weight, Archimedes's principle.

Theme: Natural resources: Balance in Nature

Unit IV: Our environment

Chapter 13: Why do we fall ill?

Health and its failure, Diseases and causes

Chapter 15: Improvement in food Resources: Improvement in crop yields, Animal Husbandry.

PRACTICALS

Practical should be conducted alongside the concepts taught in theory classes.

(LIST OF EXPERIMENTS)

1. Preparation of :
 - a. a true solution of common salt, sugar and alum
 - b. a suspension of soil, chalk powder and fine sand in water
 - c. a colloidal solution of starch in water and egg albumin/milk in water and distinguish between these on the basis of
 - Transparency
 - Filtration criterion
 - Stability
2. Perform the following reactions and classify them as physical or chemical changes:
 - a. Iron with copper sulphate solution in water.
 - b. Burning of magnesium ribbon in air.
 - c. Zinc with dilute sulphuric acid.
 - d. Heating of copper sulphate crystals.
 - e. Sodium sulphate with barium chloride in the form of their solutions in water
3. Preparation of stained temporary mounts of (a) onion peel, (b) human cheek cells & to record observations and draw their labeled diagrams.
4. Determination of the melting point of ice and the boiling point of water.
5. Verification of the Laws of reflection of sound.
6. Determination of the density of solid (denser than water) by using a spring balance and a measuring cylinder.
7. Establishing the relation between the loss in weight of a solid when fully immersed in:
 - a. Tap water
 - b. Strongly salty water with the weight of water displaced by it by taking at least two different solids.

Internal Assessment

I) Presentation

II) Assignment

III) Attendance

30 MARKS

10 marks

10 marks

10 marks

PM-I

Subject: -Comparative Philosophy

Max.Marks:100

Paper 6th

External: 70 Marks

Internal: 30 Marks

ANNUAL SYLLABUS

Paper: I

35 Marks

1. Nature, Definition and origin of religion
2. Hinduism
 - a. The Four Varna
 - b. The Four Purushartha
3. Buddhism
 - a. Life and Teachings of Buddha
 - b. Hinayana and Mahayana
4. Jainism
 - a. Mahavira and his Teachings
 - b. Shvetambar and Digambara

Paper II

35 Marks

1. Judaism
 - a. Origin and development of Judaism
 - b. Jewish beliefs-Ten Commandments
2. Christianity
 - a. Life and teachings of Jesus Christ
 - b. Old Testament and New Testament
3. Islam
 - a. Prophet Muhammad and his Teachings
 - b. The Five Pillars of Islam
4. Taoism
5. Confucianism

Internal Assessment

30MARKS

I) Presentation	10 marks
II) Assignment	10 marks
III) Attendance	10 marks

Annual Syllabus

	Courses	Marks
1	<p>A. Examination Pattern:</p> <ol style="list-style-type: none"> Eight objective type questions on <i>Poems</i>: Eight objective type questions on <i>Prose</i>: Three short type questions with alternatives on <i>Poems</i>: Three short type questions with alternatives on <i>Prose</i>: A long type question with alternative both on poems & <i>Prose</i> : Two long type questions on prescribed writings: Twenty objective type questions on <i>English Grammar</i>: 	<p>1 x 5 = 5 M 1 x 5 = 5 M 5x 2 = 10 M 5 x 2 = 10 M 10 Marks Grammar = 20M Writing = 10 M Total: 70</p>
	<p>B. Chapters to be Taught:</p> <p>UNIT I: Poems</p> <ol style="list-style-type: none"> <u>The Road not Taken</u> – Robert Frost <u>Wind</u> – Subramania Bharati <u>Rain on the Roof</u> – Coates Kinney <u>The Duck and the Kangaroo</u> – Edward Lear <p>UNIT II:Prose</p> <ol style="list-style-type: none"> <u>The Fun They Had</u> – Isaac Asimov <u>My Childhood</u> – APJ Abdul Kalam <u>Kathmandu</u> – Vikram Seth <p>UNIT III : Grammar</p> <p>Tenses Present simple and Past: Unit 2, 3, 5 and 6 Present Perfect and Past: Unit 7,10,13,15 & 16 Future simple: Unit 19 and 20.</p> <p>Modals Unit 26,28,29,32,33 and 36</p> <p>UNIT IV: Writings based on <i>Beehive</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <u>Writing a Formal Letter</u> <u>Writing a Newspaper Report</u> <p>C. Prescribed Text Books:</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>Beehive: Textbook in English for Class IX</i> [Published by NCERT, Sri Aurobindo Marg, New Delhi -- 110016] for both <i>Poems</i> and <i>Prose</i> <i>English Grammar in Use</i> by Raymond Murphy [Published by Cambridge University Press, 4381/4 Ansari Road, Daryaganj, Delhi-110002, ISBN: 978-1-107-64994-1] <p>D. Suggested Readings:</p> <ol style="list-style-type: none"> Articles on Individual Poems and Poets -- www.jstor.org / www.google.com Improve your Writing – V N Arora and Lakshmi Chandra Written Communication in English – Sara Freeman Practical English Usage – Michal Swan 	

	5. Current English Usage – F T Wood 6. Questions and Answers on English Grammar – www.englishgrammar.org	
--	---	--

Internal Assessment

30 MARKS

I) Presentation

10 marks

II) Assignment

10 marks

III) Attendance

10 marks

PM-I

Subject: Computer

Paper: 8th

Max marks: 100

External: 70 marks

Internal: 30 marks

Annual Syllabus

Lesson	Theory	Practical
1	INTRODUCTION TO COMPUTER. COMPUTER-A SMART MACHINE ✓ HUMAN VS COMPUTER ✓ A BRIEF HISTORY OF COMPUTER <ul style="list-style-type: none">○ EARLY TIMES○ ABACUS○ NAPIER'S BONES○ ANALYTIC ENGINE○ AUTOMATIC DIFFERENCE ENGINE○ BLAISE PASCAL	<ul style="list-style-type: none">• LEARN TO USE COMPUTER• STARTING THE COMPUTER• DESKTOP• SHUTTING DOWN A COMPUTER
2	WHAT IS COMPUTER MADE UP OF? <ul style="list-style-type: none">➤ SOFTWARE AND HARDWARE➤ DIFFERENCE BETWEEN SOFTWARE AND HARDWARE.	
3	PARTS OF COMPUTER MONITOR,CPU,KEYBOARD,MOUSE PRINTER,MICROPHONE,UPS,FLOPPY,DISK CD-ROM,DVD-ROM,SPEAKER,SCANNER	
4	APPLICATION/USES OF COMPUTER	
5	FEATURES AND LIMITATION OF COMUTER.	
6	MORE ON KEYBOARD <ul style="list-style-type: none">✓ QWERTY KEYBOARD✓ ALPHABET KEYS✓ NUMERIC KEYS✓ CURSOR CONTROL KEYS✓ SPECIAL KEYS✓ PUNCTUATION KEYS	
7	MOUSE: DEFINITION AND ITS USES.	LET US CLICK <ul style="list-style-type: none">✓ MOUSE✓ LEFT CLICK✓ RIGHT CLICK✓ DOUBLE LICK✓ SCROLL BAR✓ DRAG AND DROP
8	INTRODUCTION TO MS-PAINT <ul style="list-style-type: none">✓ STARTING PAINT✓ PARTS OF A PAINT WINDOW RIBBON QUICK ACCESS TOOLBAR	<ul style="list-style-type: none">✓ HOW TO MAKE A DRAWING IN PAINT✓ DRAWING A COLOUR LINE✓ DRAWING A COLOUR RECTANGLE BOX

	<ul style="list-style-type: none"> • PAINT BUTTON • DRAWING AREA 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ DRAWING A COLOUR CIRCLE ✓ FILLING COLOUR IN THE PICTURE
9	<p>INTRODUCTION TO WINDOWS</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ WHAT IS A WINDOW? ✓ STARTING WINDOWS ✓ DESKTOP, ICONS, TASKBAR, START BUTTON, SEARCH BOX, NOTIFICATION AREA, PEEK BUTTON. ✓ CHANGING THE DESKTOP BACKGROUND. ✓ COMPONENTS OF WINDOWS. ✓ HOW TO CREATE FILES AND FOLDERS ✓ HOW TO SAVE AND OPEN FILES AND FOLDERS 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ STARTING AND SHUTTING DOWN A COMPUTER. ✓ HOW TO CREATE FILES AND FOLDERS. ✓ CHANGING THE DESKTOP BACKGROUND. ✓ SAVING AND OPENING of FILES AND FOLDERS.
10	<p>CONCEPT OF HARDWARE AND SOFTWARE</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ WHAT IS HARDWARE? ✓ WHAT IS SOFTWARE? <li style="padding-left: 20px;">i. TYPES OF SOFTWARE <p>MORE ON COMPUTER HARDWARE</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ INPUT DEVICES ✓ OUTPUT DEVICES 	
11	<p>INTRODUCTION TO COMPUTER MEMORY AND ITS DEFINITION</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ WHAT IS MEMORY? ✓ RAM ✓ ROM ✓ HDD ✓ CD ✓ DVD ✓ PEN DRIVE 	
12	<p>A COMPUTER SYSTEM</p> <ul style="list-style-type: none"> • FUNCTION OF A COMUTER SYSTEM WITH BLOCK DIAGRAM <ul style="list-style-type: none"> ✓ I-P-O CYCLE ○ INPUT UNIT ○ CPU (CENTRAL PROCESSING UNIT) <ul style="list-style-type: none"> ✓ ARITHEMATIC LOGIC UNIT (ALU) ✓ CONTROL UNIT (CU) ✓ MEMORY UNIT (MU) ○ OUTPUT UNIT 	
13	<p>NOTEPAD: DEFINITION</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ OPENING NOTEPAD ✓ PARTS OF NOTEPAD ✓ SAVING NOTEPAD
14	<p>INTRODUCTION TO MS-WORD</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ WORD PROCESSING SOFTWARE ✓ INTRODUCTION TO MS WORD ✓ USES OF MS WORD ✓ STARTING MS WORD ✓ COMPONENTS OF MS WORD WINDOW 	<ul style="list-style-type: none"> • EDITING A DOCUMENT ✓ SELECTING TEXT ✓ COPYING AND MOVING TEXT • FORMATTING A DOCUMENT ✓ MAKING TEXT BOLD, ITALIC AND UNDERLINE

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ CHANGING FONT, FONT SIZE AND FONT COLOUR ✓ HIGHLIGHTING TEXT ✓ SUBSCRIPT, SUPERScript, CHANGE CASE ✓ ALIGNMENT, LINE SPACING AND SHADING ✓ CREATING LIST WITH BULLETS AND NUMBERS ✓ FIND AND REPLACE ✓ PARAGRAPH FORMATTING ✓ COLUMN FORMATTING • FINDING AND REPLACING TEXT • PREVIEW AND PRINTING A DOCUMENT • INSERTING AND FORMATTING PICTURES • INSERTING AND FORMATTING WORDART • INSERTING AND FORMATTING SHAPES • INSERTING SYMBOLS • SPELLING AND GRAMMAR
15	<p>COMPUTER SHORT CUT KEYS.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ALL SHORTCUT KEYS OF MS WORD <p>COMPUTER GENERAL KNOWLEDGE.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ TYPING PRACTICE AND TEST.

Internal Assessment

30 marks

1. Practical

10 marks

2. Assignment

10 marks

3. Attendance

10 marks